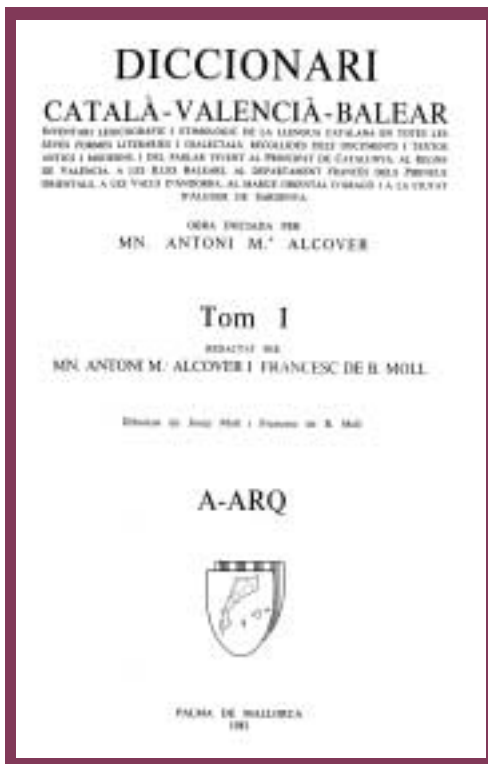

EL DICIONARI

- **Mossèn Alcover** va tenir la idea de fer un diccionari de la llengua catalana que compregués totes les paraules que existien o havien existit, tant en el llenguatge parlat com en l'escrit, arreu dels països de parla catalana.
- Comptà amb molts de col·laboradors de tot el territori lingüístic i de molts diversos àmbits professionals.
Ell mateix trecà per gran part del territori cercant col·laboradors que l'ajudassin i paraules que passassin a formar part d'aquest ampli recull lexicogràfic.
- Tots els col·laboradors li enviaven les fitxes, segons els criteris acordats, que descrivien les paraules tal com les havien registrades.
El diccionari que sortí publicat amb el nom de *Diccionari català-valencià-balear* es començà a publicar l'any 1926.
El menorquí Francesc de Borja Moll fou, des de 1921, col·laborador de mossèn Alcover en la tasca de recollir paraules, ordenar el material i confeccionar el diccionari, a més de ser el continuador i culminador de l'obra, un cop mort el lingüista manacorí.

Mira la primera pàgina del 1r tom del DCVB i respon:

• Qui inicià aquesta obra?.....

• Qui redactà aquest volum?.....

• Qui en va fer les il·lustracions?.....

• Per què li va posar el títol de DCVB? Què aclareix el subtítol?

.....
.....
.....
.....

TOMAQUERAL. m. Camp plantat de tomaqueres (Tortosa i País Valencià); cast. *tomatal*.

TOMÀQUET (i ses var. *tomàfec* i *tomàtic*). m. o **TOMATA** (i ses var. *tomaca*, *tomàtiga* i *domàtiga*). f. || 1. Fruit de la tomaquera; cast. *tomate*. Lo gran secret d'aquest arròs és la salsa de tomàt, Vilanova Obres, iv, 173. Una quadrilla s'entreteguí fent volar tomàtiques p'els balcons, Ignor. 61. Menjarem tomàt i ceba, Serres Poes. 61. Un escrupolós de pollestra amb pebres i tomàt, Vict. Cat., Ombr. 67. Un casell amb tomàquet que els àngels el refien, Hiba Perot 174. *Tomaca dolçeta* o *de poma*: varietat de tomaca llarguera, vermella, molt bona (val.). *Tomaca cagona*: varietat mitjancera i bonyarruda (Sueca). *Tomaca de la pereta*: és ampleta de baix i fa un collot com de pera; és menuda i molt bona (Alcoi). *Tomaca del perellonet*: varietat de tomaca petita, bona, que madura del juliol cap amunt (Alcoi). *Tomaca cagонера*: varietat de tomàquet molt petit (Empordà). *Tomàtiga forastera*: varietat blanquinosa, planera, ruada i més primerenca que les mallorquines (Mall.). *Tomàtiga mallorquina*: varietat més grossa que la forastera, però no tan primerenca (Mall.). *Tomàtiga valldemossina*: varietat de tomàtiga grossa, rodona, lisa i carnosa, amb poques llavors (Mall.). *Tomàtiga de pera*: la piriforme (Manacor). *Tomàtiga de pruna*: varietat rodoneta i més petita que les normals (Mall.). *Tomàtiga de senyal de gall*: és de forma llargaruda (Petra). *Tomàtiga de ramellet* o *de penjar*: varietat de tomàtiga petita, però que es congria en ramells molt nombrosos i es conserva molt de temps penjada. || 2. *Tomàquet bord* o *Tomata borda* o *Tomàtiga del dimoni*: fruit de la planta *Solanum nigrum* i de la subespècie *ovillosum* (V. MORELLA || 2). || 3. *Tomàtiga borda* o *Tomàtiga de capseta* (Felanitx) o *Tomàtic d'Amèrica* (Men.) o *Tomata d'hivern*: fruit de la solanàcia *Physalis Alkekengi*; cast. *vejiga de perro*. || 4. *Tomàtiga*: embriaguesa (Men.); cast. *curda*. «Aquest home ha agafat una bona tomàtiga». || 5. Refredat fort (Men.). «Fa tres dies que duc una bona tomàtiga». || 6. Cop violent (Garrotxa, Empordà, Men.); cast. *porrazo*. «Es barallaren, i el meu noi li clavà una tomàtiga que el va fer anar de morros». || 7. Vulva (Manacor). || 8. Dona bamba, de poc enteniment (Men.); cast. *boba*, *sandia*. || 9. Prostituta (Barc.).

LOC.— Vermell com un tomàquet o Més cermell que un tomàquet: es diu d'una persona o cosa envermellida de manera anormal, més vermella del que pertoca. Tenir els ulls com a tomàtiques: tenir-los molt

vermells de plorar o d'alguna afecció patològica (mall., men.). Posar a algú el cul com un tomàquet: pegar-li fort per les anques. Se s'ha d'anar més toja que una tomàt, Guinot Capolls 86. Diga-m'ho, ara, que em tractes de simple; que et posi la cara com un tomàtch, Vilanova Obres, xi, 21.

FOR.: *tumákot* (Igualada, Vallès, Badalona, Barc.); *tumáta* (Rosselló, Conflent, Empordà, Garrotxa); *tomáté* (Trepç, Urgell, Fraga, Ll.); *tomáta* (Poble de S., Tortosa, Maestrat, Cast., Val.); *tumáka* (Ribes, Ripollès, Berguedà, Vic, Pineda, Vallès, Penedès, Tarr.); *tomáka* (Tortosa, País Valencià); *tomáké* (Sueca, Alcoi); *tumátik* (Berguedà, Lluçanès, Solsona, Segarra, Maó); *tumátiga* (Clutadella, Sòller); *tomátiga*, *domátiga* (Mall.); *tomátika* (Manacor); *domátiga* (Palma).

INTENS.— a) Augm.: *tomacassa*, *tomàtgassa*, *tomatigarra*, *tomafassa*.— b) Dim.: *tomàqueta*, *tomateta*, *tomatigueta*, *tomatigueta*, *tomatigueta* fa, *tomatigueta*, *tomatigona*, *tomatigó*.— c) Pejor.: *tomacot*, *tomatot*, *tomacota*, *tomatota*, *tomatigota*,

• Com que l'objectiu de mossèn Alcover era fer un diccionari exhaustiu de la llengua catalana, recull en una mateixa obra aspectes que formarien part de diversos diccionaris especialitzats, la qual cosa justifica que sigui definit com un "diccionari de diccionaris".

• Cerca en aquest article fragments que corresponguin a algun d'aquests diccionaris: bilingüe, de definicions, històric, de locucions, de refranys, de cultura popular, fonètic, intensiu, etimològic, dialectològic, ...